

## Billeder af □ vrede

Skrevet af: **Jan Mølgaard** | Offentliggjort: 15. februar 2014

---

Denne tekst er et forsøg. Et forsøg på at tegne billeder af typiske skæbner med udgangspunkt i et begreb. Her er begrebet vrede. Men det kunne også være afmægtighed, grådighed, angst eller oprør. Eller noget helt femte. Hensigten er at sætte ansigter, liv og skæbne på begrebet. I stedet for flere begreber, forklaringer og analyser. Og teksten er skrevet for at minde mig selv om det, som alle vores begreber refererer til – den levede og levende virkelighed. For at fange de glimt af liv, som verden er fuld af. Denne artikel hænger sammen med en anden artikel: [Billeder af magtesløshed](#). [Klik HER for at se den](#).

1.

Min far havde jorden før mig. Og før ham havde min farfar den. Faktisk ved jeg næsten ikke, hvor længe denne jord har været i min families eje. Men i al den tid har vi passet og elsket den jord som vi har passet vore børn. Omhyggeligt. Kærlighedsfuldt. Arbejdsomt. Og jorden har givet vores kærlighed tilbage i form af afgrøder, der har holdt familien i live. I respekt for jorden har vi sået og plejet og høstet afgrøderne. I godt vejr og i dårligt vejr. Det har vi gjort. På denne jord har vi levet. Og på denne jord har vores dyr levet. Ligesom vi og dyrene har levet af jorden. Lige indtil nu. Nu er vores jord ikke længere vores jord. Der er kommet skatter. Der er kommet misvækst. Vi måtte låne penge. Og vi måtte sælge for penge for at kunne betale de lån. Men nu kan vi ikke betale længere. Fordi priserne er blevet for lave, og fordi renterne på lånene er blevet for høje. Så nu er jorden ikke vores mere. Vi må flytte. Vi må forlade den jord, som vi er vokset op på. Jeg kan mærke, at jeg har lyst til at slå den bankmand ihjel, der i går kom og meddelte os, at de desværre – det sagde han – ikke længere kan strække lånene. At de er nødt til – det sagde han – at tage vores jord fra os, at tage vores historie fra os, at tage vores fortid fra os. Jeg slår ham ihjel, fordi han har dræbt vores historie.

2.

*"Fordi du lyttede til din kvinde og spist af det træ, jeg forbød dig at spise af, skal agerjorden være forbandet for din skyld; med møje skal du skaffe dig føden alle dine dage. Tjørn og tidsel skal jorden lade spire frem til dig, og du skal leve af markens planter. I dit ansigts sved skal du spise dit brød, indtil du vender tilbage til jorden, for af den er du taget. Ja, jord er du, og til jord skal du blive."* (1. Mosebog)

3.

Jeg sidder først i lang tid på en hård stol og venter. Så klikker det i den kasse, som hænger over skranken og mit nummer dukker op. Jeg ser, at den uniformerede mand i den bagerste del af lokalet betragter mig og retter sig en smule op, da jeg træder frem til skranken. Pigebarnet bag skranken beder som det første om mit cpr-nummer. Jeg har egentlig ikke lyst til at give hende det, men gør det, fordi jeg ved, at det er forudsætningen for, at hun overhovedet vil tale med mig. Da hun har fået nummeret, taster hun det ind og ser en tid på det, der kommer til at stå på hendes skærm. Jeg kan ikke se, hvad det er. "Ja ...?" siger hun så opfordrende. Det betyder, at hun spørger mig om, hvad i alverden jeg dog står her for. Jeg siger, at jeg ikke har fået hele min kontanthjælp i denne måned og forklarer, at jeg nu ikke kan betale min husleje. "Du bor sammen med ..." hun kigger igen på skærmen og siger så navnet. Jeg nikker bare. "Jamen ... så har din kæreste forsørgelsespligt over for dig," siger hun bare. Jeg siger, at det kan jeg jo ikke betale min husleje med. "Jeg beklager," siger hun, men hun ser ikke ud, som om hun mener det. Jeg siger, at jeg hellere end gerne vil have et

arbejde. Hun kigger lige igennem mig. Jeg læner mig frem over skranken og kan nu mærke, at det begynder at boble og syde i maven. Jeg gentager, at jeg gerne vil have et arbejde, og om hun måske kan hjælpe mig med det. Men indtil jeg har det arbejde, så skal jeg stadigvæk betale min husleje. Hun siger igen, at hun beklager, men ... og citerer så en eller anden lovtæst. Jeg spørger, om hun bare har i sinde at sende mig ud i kulden, om hun virkelig er så pisse ligeglad, som hun lyder. Manden i uniformen har rejst sig nu. Og er kommet tættere på. Pigen bag skranken trækker sig et par skridt tilbage og rabler noget af sig om, at jeg da har en ankemulighed og at hvis jeg er utilfreds med deres afgørelse, så kan jeg vælge at bruge den. Jeg rækker ud efter hende, mest for at appellere, men også lidt for at komme tættere på. Og så står manden i uniform pludselig lige bag mig og har grebet fat i min skulder. Jeg når ikke at reagere, før jeg pludselig ligger på gulvet. "Så stopper vi lige her," siger han. Et sted inde bag skranken - jeg kan ikke se det fordi jeg ligger på gulvet - ringer en eller anden til politiet. Jeg råber. Om de da for fanden ikke kan se, at hvis jeg ikke betaler, så ryger jeg ud, så ryger vi begge to ud, og hvor fanden skal vi så bo? Men de er holdt helt op med at høre efter.

Da jeg står udenfor på parkeringspladsen har jeg bare lyst til at slå nogen, har lyst til at gribe fat i nogen, har lyst til at ryste dem, til de forstår. Men der er ingen at gribe fat i - ingen at tale til. Og ingen hører efter, hvad jeg råber.

4.

*"Reformen af kontanthjælpen slår for alvor igennem i slutningen af måneden, når tusindvis af unge rammes på pengepungen. Otte ud af ti jobcenterchefer forventer reaktioner fra frustrerede kontanthjælpsmodtagere. Nogle jobcentre opruster derfor nu med ekstra sikkerhed. Både Socialrådgivernes og HK-Kommunals formand er bekymrede for udviklingen."* (Ugebrevet A4)

5.

Vi fandt sammen i kærlighed. Tror jeg nok. Vi levede sammen i kærlighed. Mener jeg. Vi avlede vore to børn i kærlighed. Det sagde vi i hvert fald. Men nu er historien blevet en anden. En helt anden. Jeg har aldrig elsket hende. Siger hun. Vi har ikke gjort andet end at skændes. Er det historie, hun fortæller til alle. Og mine børn, vores børn, er nu bare hendes. Jeg må ikke se dem. Jeg må ikke tale med dem. Jeg må ikke være sammen med dem. Det siger myndighederne. Fordi de kun tror på det, som hun har fortalt. En historie om kærlighed og fællesskab er nu blevet til en historie om misbrug, om overgreb, om vold. Og ingen tror på mig. Ingen. Selv ikke min egen familie. For der må vel være noget om snakken, når myndighederne - kommunen og alle de andre - har valgt at gøre mig usynlig i mine børns liv. Min vrede er der ingen, som tager sig af, ingen der kerer sig om, ingen der behandler. Og ubehandlet fylder den efterhånden hele det tomrum op, som hun har efterladt og som børnene har efterladt. Selvom jeg forsøger at fylde noget af tomrummet op med alkohol, så vågner jeg efter hver rus mere bitter og mere håbløs end før. Min vrede vokser som en svamp i mig. Vreden over at man bare kan gøre dette mod mig, uden at nogen eller noget taler min sag. Derfor har jeg købt både en økse og en kniv. Endnu ved jeg ikke, hvad jeg skal bruge dem til, men måske ved jeg det med tiden. Måske finder jeg ud af, at det er de rigtige redskaber til at bryde igennem, tilbage til en slags virkelighed. Måske. Måske.

6.

*"Jeg vil ikke forsøge at bilde nogen ind, at de her regler ikke kommer til at have nogle konsekvenser og få betydning for familiers økonomi. Men jeg vil også sige, at jeg synes, at det er lidt mærkeligt, at vi har et sæt regler, hvis man er gift og et andet sæt regler, hvis man er kærester. Det princip, der gælder, når man er kærester, har været gældende i mange år for gifte par. Og i mine øjne er der ikke forskel på det ansvar, man har som kærester og som gift par", siger Mette Frederiksen til BT.*

7.

De taler hele tiden om mig. De kalder mig for ældrebyrden. Eller de taler om ældreydelser. Eller om hvordan de vil forbedre de ældres vilkår og de ældres tryghed. Nogen siger også, at jeg har lyst til at få bad to gange om ugen - at det nærmest skal være en menneskeret at kunne stille sig under bruseren. De diskuterer mig i Folketinget og i pressen. De taler om min fremtid, som om den for lang tid siden var holdt op med at eksistere. Som om mit liv nu bare skal være et anliggende for kloge, unge mennesker eller eksperter eller omsorgspersonale. Faktisk taler de næsten om mig, som om jeg bare var en slags forurening, som man skal sørge for at skaffe af vejen så billigt og effektivt som muligt. Men husk det nu lige, alle - der er heldige nok - ender på et tidspunkt i den samme gruppe. Ingen er immune overfor aldring. Husk også, at de fleste af os eller i hvert fald mange af os, ikke selv har valgt at blive pensioneret. Husk at vi helst vil blive ved med at være fuldgældige, aktive medlemmer af samfundet. Tal ikke om mig - tal til mig. Jeg vil ikke acceptere, bare at være et anliggende for omsorgen eller Ældresagen. Eller for mine børn og børnebørn. Jeg bliver så vred, når de taler om mig, som om jeg var barn eller åndsvækket eller en belastning. Tal til mig, så skal jeg nok svare. Og ellers ... så kan jeg jo begynde at snakke om "ungebyrden" - eller om "politikerbyrden".

8.

Hun siger et eller andet lige da jeg er på vej ud gennem glasdøren. Noget med at jeg skal bevare den positive indstilling, at vi er i det her sammen. Og så spørger hun, om jeg stadigvæk er en team player. Jeg stopper op i døren og svarer nærmest hen over skulderen. Jo da, jeg er stadigvæk en team player. Hun siger noget andet, men jeg hører ikke rigtigt hvad. Det var vist noget med, at jeg skulle lukke døren efter mig. Jeg kaster et blik op på uret på væggen. Egentlig er det frokosttid, men der er så meget. I stedet tager jeg en kop kaffe med ned til skrivebordet. Kaffen smager kogt. Og da jeg har taget en slurk af den, kommer smerterne rullende i maven og i nakken. Samtidig med at en smag af iskoldt, rustent metal breder sig i munden. Jeg forstår ikke helt, hvordan jeg kan genkende den smag. Men det er den tanke, der står og dirrer i hovedet. Sammen med en anden tanke om, at jeg er nødt til at få en smøg. Rejser mig selvom det sortner for øjnene og bevæger mig ud mod glasdøren, ned langs bygningen, rundt om hjørnet og ind under det halvtag, hvor cyklerne står. Ja, der er rygforbud. Ja, man må ikke. Men jeg er nødt til det. Forsøger at strække igennem for at få smerterne til at fortage sig, men bliver bare svimmel. Dukker så hovedet igen og forsøger at få ild i cigaretten. Det blæser koldt. Der er regn i blæsten, men også slud. Snefuggene bliver liggende i kort tid og farver den våde jord pløret hvid. Og jeg er nødt til at stikke cigaret og lighter ind under jakken for at få ild i den. Det hjælper ikke meget. Der er faktisk ikke ret meget, der hjælper. Andet end tanken om, at jeg kunne lægge mig på maven med min riffel oppe mellem de afpillede buske og skyde dem, én efter én, når de kom ud af personaleindgangen. Se dem falde til jorden og bløde sort ud på den mudrede jord. Se dem vride sig lidt og dø. Alle dem, der plager mig. Alle dem, der får min mave til at vride sig i smerte. Alle dem der taler om holdånd og anerkendende ledelsesstil og effektivitet og reformer. Hende først af alle.

9.

*Selv om protesterne mod den ukrainske præsident, Viktor Janukovitj, har stået på lavt blus i Kijev i forbindelse med den ukrainske ortodokse jul, der fejres 7. januar, har oppositionen ikke lagt vreden bag sig. 50.000 mennesker var i går mødt op på Uafhængighedspladsen i centrum af Kijev for at markere deres utilfredshed med den ukrainske præsident Janukovitj, som, de mener, har vendt ryggen til EU. (Politiken)*

10.

Vi snakker tit om det i vaskekælderen. Om at det snart er sådan, at man ikke tør gå ud. Bare en lille tur hen til kiosken er farlig. Fordi de unge knægte står der og stirrer på os. Fordi vi alle sammen ved, hvad de står der for. I dagslys tør de ikke gøre noget. Men jeg har hørt, at en ældre mand fra opgangen ved siden af blev stoppet af dem. De skubbede til ham, så han faldt. Og så stjal de hans pung. Og lod ham blive liggende der i kulden på fortovet. Han skulle bare hente cigaretter. Og han har aldrig gjort nogen noget. Så snart er det sådan, at man ikke tør gå udenfor en dør mere. På grund af de fremmede. Jeg hader dem. Jeg hader dem, fordi de tvinger mig til at blive inde. Tvinger mig til at sidde her i skumringen og have lyst til en kage til kaffen, men uden at jeg tør gå ned for at hente én. Jeg hader dem. Jeg hader alle de fremmede, som har skylden for, at det er blevet sådan. Hvis jeg var yngre, så ville jeg give dem en omgang klø. Eller måske mere end det. Fordi de har fået mig til at frygte gaden - den gade hvor jeg har gået, siden jeg var helt ung. Fordi de forhindrer mig i at besøge min søster, der bor lige i nærheden. Hun hader dem også.

11.

*Vrede er en følelsesmæssig tilstand, som kan variere fra mindre irritation til intens vrede. De fysiske effekter af vrede er øget hjertefrekvens, højere blodtryk og eleverede niveauer af adrenalin og noradrenalin. Hos en person som føler vrede vil følelsen i øjeblikket være altoverskyggende. Vrede kommer til udtryk gennem ansigtsudtryk, kropssprog, psykologiske reaktioner og til tider gennem vold. Dyr og mennesker laver for eksempel lyde, forsøger at virke større, stirrer og blotter deres tandsæt. Vrede er et psykologisk reaktionsmønster ment til at skræmme en modpart fra at true den pågældende. De fleste mennesker forklarer vrede med, hvad der blev gjort imod dem i den givne situation, mens en objektiv vurdering af sagen i mange tilfælde vil vurdere, at de har taget fejl, da vreden har fået dem til at miste selvbeherskelsen og deres objektive vurderingssans. (Wikipedia)*

12.

De er ligeglade med mig. Ligeglade med mig og mine søskende. Og med mine forældre. Vi skal bare holde os der, hvor vi er blevet anbragt, blive i betonørkenen. Vi skal ikke tale, vi skal ikke ses, vi skal ikke gøre andet end det, som politiet og pædagogerne og sagsbehandlerne siger til os, at vi skal gøre. Vi kom hertil - mine forældre kom hertil - fordi de skulle bruge dem til noget. Men mig er der ingen, som vil bruge til noget. Mig er der ingen, som kan bruge til noget. Sådan var det i skolen. Og sådan er det nu. Og så taler de om os. Aldrig til os. De taler om, hvordan vi er med til at gøre verden mere utryg. Om hvor dovne vi er. Om hvor lidt villige vi er, til at lade os opsuge af samfundet. Men hvordan skal vi blive lige som de andre, når der ikke er nogen der vil lære os det? Hvordan skal vi blive ligesom de andre, når de andre ikke vil have os med? Så jeg flygter fra familien, der ikke kan noget. Jeg flygter fra det samfund, der ikke vil noget. Og tvinger dem til trods alt at bemærke, at jeg er der. At vi er her. Og når stenen rammer busruden med et smæld, og det stjerneformede mønster breder sig foran chaufførens ansigt, når de blinkende blå lys blander sig med det gule og røde skær fra ilden i containeren, så er jeg trods alt noget. Så fører jeg min vrede ind i deres verden. Så kan jeg råbe og skribe min vrede ud i verden.

13.

*"Jeg er fucking vred på mine forældres generation, der kom til Danmark i slutningen af 1980'erne. Den der kæmpe gruppe af flygtninge, der skulle forestille at være forældre, har totalt svigtet deres børn. Så snart vores forældre landede i Kastrop, var det, som om deres rolle som forældre hørte op. Og så kunne vi se vores fædre rådne passivt op på kontanthjælp i sofaen med fjernbetjeningen i hånden, ledsaget af en desillusioneret mor, der aldrig sagde til eller fra. Os der faldt fra på uddannelser, os der blev kriminelle, og os der blev bumser, vi blev ikke svigtet af systemet, men af vores forældre. Vi er den forældreløse generation." (Yahya Hassan i Politiken).*

14.

Hvorfor gik du fra mig? Hvorfor kasserede du mig, som var jeg bare et stykke defekt husholdningselektronik, som det ikke kunne betale sig at reparere? Hvordan kunne du bare smide tyve års samliv fra dig, som om de tyve år intet har betydet? Jeg forstår det ikke. Du siger, at vores kærlighed er død og at vi er vokset fra hinanden. Men er sandheden ikke, at du har nægtet mig at vokse sammen med dig? Er det ikke bare en konventionel og nem måde at sige på, at du ikke længere vil tage et medansvar for os? Jeg ved godt, at jeg har gået hjemme i lang tid og passet børn og hus, mens du har taget kurser og har arbejdet. At du ikke føler, at jeg kan følge med mere. Men er sandheden ikke den, at du i meget lang tid har ladet være med at give mig chancen? Jeg er vred på dig. Faktisk hader jeg dig næsten. Og samtidig græder jeg over, at vores samliv nu er forbi. Måske er jeg vred, mest fordi mine tårer egentlig handler mest om mig selv. Om at jeg aldrig vil få chancen for at starte forfra. Om jeg nu er stivnet, sidder fast i fortiden, og kun kan forholde mig til virkeligheden igennem min rolle i et forhold, som er væk. Det er lige før at jeg siger, at jeg hader dig, elskede.

15.

*I hele Latinamerika syder det af utilfredshed. Folk er vrede på IMF og Verdensbanken, og de er trætte af den benhårde kapitalisme. I Ecuador strejker en stor del af arbejderklassen i vrede over at landets valuta skal udskiftes med dollars. I Argentina har der lige været generalstrejke, fordi befolkningen ikke vil finde sig i forringelse af løn- og arbejdsvilkår og nedskæringer på offentlige budgetter. Og i Colombia har regeringen flere gange været under hårdt pres af store guerillahære. I Chile er befolkningen også utilfredse. Der er nu en retssag undervejs mod deres gamle undertrykker ex-diktatoren Pinochet. Listen af Latinamerikanske lande i oprør er lang, i Bolivia og Guatemala er der også store strejker og hurtigt voksende social utilfredshed. Hele Latinamerika har stort set været under kontrol af USA, IMF og Verdensbanken i mange år. Befolkningen vil ikke finde sig i mere, og de gør derfor oprør mod kapitalismen og undertrykkelsen. (Socialistisk Arbejderavis)*

16.

*Jeg genkender det, de siger. Jeg genkender aggressiviteten og vreden. Afmagten. Jeg genkender afmagten over for en af den moderne kapitalismes skyggesider - nemlig ensretningen, den psykologisk skabte markedsplads, en moralsk korrump økonomisk mekanisme, så ulækker som den glubske umådeholdne grådighed vi nyligt har set udfoldet. En mekanisme som mere og mere appellerer til de ubehagelige, mørke og svage dele af menneskets underbevidsthed. De vulgære, ens facader, discount overalt - laveste fællesnævner. Mediernes modbydelige magtkamp for at udstille og fremvise de mørkeste og mindst flatterende sider af menneskeheden. Internettet med dets ubegrænsede frihed, hvor alt kan findes. Også det "alt", langt de fleste af os ikke har lyst til at finde - det alt, vi slet ikke har lyst til, vores børn skal finde ... (Søren Pind)*

17.

De vil mig ikke. De vil mig ikke nu og heller ikke fremover. De vil ikke lytte til mig, selvom jeg egentlig bare fortæller dem sandheden - i hvert fald min sandhed. Men de vil mig ikke. Og fordi de ikke vil mig, så jeg er nu blevet ubekvem, en man helst ikke taler med, en man helst ikke er sammen med. Jeg bliver ikke indkaldt til møderne. Og når jeg så siger, at jeg ikke har modtaget indkaldelsen, så får jeg den besked, at der må være noget galt med min mail, eller at jeg ikke har svaret på telefonen. Men jeg ved godt, hvad det i virkeligheden handler om. Det handler om det, jeg har sagt. Det handler om, at jeg har sagt sandheden. Det handler om, at de ikke kan tåle at høre sandheden. Men når de ikke vil høre, så må de føle. Når de ikke vil lytte, så må jeg råbe. Råbe så højt, at andre kan høre det. Råbe så højt, at de bliver konfronteret med den ubekvemme sandhed gennem de

ekkoer, som runger mellem betonvæggene. Råbe så højt og så skingert, at andre kan høre det og konfrontere dem med denne ubekvemme sandhed. Hvorfor er folk så tåbelige? Hvorfor vil ingen høre på mig? Hvorfor er jeg lige pludselig blevet én, som ingen vil være sammen med?

18.

*Der var engang en lille dreng, som let blev vred. Hans far gav ham en kasse søm og sagde til ham, at hver gang han blev vred, skulle han gå om bag huset og slå et søm i stakittet. Første dag slog drengen 37 søm i stakittet. Efter nogle dage lærte han at kontrollere sin vrede og antallet af søm, han slog i, blev mindre. Til sidst kom den dag, hvor han ikke blev vred en eneste gang. Han sagde det til sin far, og denne foreslog ham at trække et søm ud af stakittet hver dag, hvor han ikke blev vred. Dagene gik, og efter nogen tid kunne drengen fortælle sin far, at der ikke var et eneste søm tilbage i stakittet! Da tog faderen ham i hånden og førte ham til stakittet. "Det var godt gjort, min dreng, men se nu på alle sømhullerne. Det stakit bliver aldrig mere som før. Når du siger noget i vrede, efterlader det sig netop sådan et ar. Som om du stak en kniv i et menneske og trak den ud igen. Det spiller ingen rolle, hvor mange gange du beder om forladelse, skaden er allerede sket. En skade forårsaget af et uvenligt ord gør lige så ondt som et fysisk slag". (Siamis)*

The opposite of love is not hate, it's indifference. The opposite of art is not ugliness, it's indifference. The opposite of faith is not heresy, it's indifference. And the opposite of life is not death, it's indifference." (Elie Wiesel)